

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 118. ÉVFOLYAMA

1983. FEBRUÁR • XXXII. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

T A R T A L O M

<i>Dr. Királyi Ernő:</i> Fagazdaságunk felkészül a nehézségekre	45
AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉSE	50
<i>Dr. Herpay Imre:</i> Elnöki megnyitó	53
<i>Király Pál:</i> Főtitkári beszámoló	54
Alapszabáymódosító határozat	63
<i>Varga Béla:</i> Az erdőművelés helyzete és feladatai	63
<i>Dr. Bondor Antal:</i> Válasz	72
<i>Bogár István:</i> A 2000. km feltáróút átadása Bakonyoszlopon	75
<i>Czebei Sándor:</i> A feltáróút-építés kezdete a Balatonfelvidéken	80
<i>Dr. Szász Tibor:</i> A fakitermelők világversenyének története, értékelése, a fejlesztés lehetőségei	82
Fafajokhoz kötődő népi hiedelmek, szokások (<i>Dr. Szodfridt I.</i>)	87
Forrásfoglalás a bátaszéki erdészeti területén (<i>Mayer Ádám</i>)	88

Címkép: A 2000. km feltáróút megnyitása

A háttalpon: A feltáróút két szakasza a Balatonfelvidéki EFAG területén

(*Jérôme R.* felvételei)

C O N T E N T S

<i>Királyi, E.:</i> The silviculture makes readyto difficlty	45
General Assembly of the Society of Hungarian Foresters	50
<i>Bogár, I.:</i> Inauguration of the 2000th Kilometer of forest roads	75
<i>Czebei, S.:</i> The opening of forest road building works on the uplands of Lake Balaton	80
<i>Szász, T.:</i> The history of world competitions for forest harvest workers, its evaluation and possibilities for the future development of them	82
Folk beliefs and customs related to tree species in Hungary (<i>Szodfridt I.</i>)	87
Setting of forest springlets on the territory of Bátaszék Forest Management Unit (<i>Mayer, A.</i>)	88

C O Д E P Ж A H И E

<i>Д-р Кирай Э.:</i> Хаше лесное хозяйство подготовилось к трудностям	45
<i>Общее собрание Общезосударственного общества лесоводства</i>	50
<i>Богар И.:</i> Сдача двухтысячного километра дорог для освоения лесов	75
<i>Цебеи Ш.:</i> Начало строительства дороги для освоения в Прибалатонском горном крае	80
<i>Д-р Сас Т.:</i> История, оценка и возможности развития мирового соревнования древорубов	82
Привязываемые к древесным породам народные поверья, обычаи (<i>д-р Содфруйт И.</i>)	87
Каптаж источника на территории батасекского лесничества (<i>Майер А.</i>)	88

A szerkesztőség február 1-ével a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumba költözött. Figyelmet kérünk a címváltozásra.

A Z E R D Ő

Az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkeszti: dr. Solymos Rezső. A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth Lajos tér 11. Levélcím: Budapest, MÉM, 1860. Kiadja: a Lapkiadó Vállalat Budapest, Lenin krt. 9—11. Levélcím: Budapest, Pf. 223., 1096. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Kapják: az Országos Erdészeti Egyesület tagjai; előfizethető még: a Posta Központi Hirlapiroda (Budapest, József Nádor tér 1., 1900) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján. Előfizetési díj egy évre: 120,— Ft, félvére: 60,— Ft, egyes szám ára: 10,— Ft. Külföldön terjeszti: a „Kultúra” Könyv és Hirlap Külkereskedelmi Vállalat (Budapest, Pf.: 149. H-1389). Az évi előfizetés ára: 7 dollár.

Révai Nyomda Egri Gyáregység. Eger. 83. 2, 1630. Igazgató: Horváth Józsefné.

Index: 25 208

HU ISSN 0014—0031

FAGAZDASÁGUNK FELKÉSZÜL A NEHÉZSÉGEKRE

DR. KIRÁLYI ERNŐ

Az elmúlt évek lendületes vállalati fejlődése, a fatermékek iránti viszonylag nagy kereslet az utóbbi másfél évben megtorpant, és a következő évi prognózis sem jelez igénynövekedést. Több helyütt jogosan merül fel a kérdés, hogy ez a helyzet nem követeli-e meg erdészeti politikánk átértékelését?

I.

Az erdészeti politika átfogja a múltat és a jövőt, de „hid” a jelenben is. Összeköti a természetet és a társadalmat, megmutatja annak kapcsolati rendszerét; meghatározza az erdők hozamtermelő lehetőségeit, és a társadalom igényeinek megfelelően írja elő azok hasznosítási és fejlesztési feladatait, amelyek megoldásához időről időre megteremti a tervezési és szabályozási, szervezési és egyéb intézkedéseket, feltételeket. Nos, ágazatunk rendelkezik egy 2000-ig szóló fejlesztési koncepcióval és ötövre szóló, jelenleg 1985-ig érvényes gazdaságpolitikai tervvel.

Az erdészeti politika szabályozottságának nagyon fontos alapidokumentuma az erdőtörvény, valamint az azon felépülő jogszabályok, amelyeket az elmúlt évben korszerűsítettünk, és úgy véljük, hogy a következő 20 évben is jól szolgálják erdészeti céljainkat. Alapvetően ezekben a dokumentumokban tükröződik vissza az erdészeti politika, amelyet a felsőbb kormányzati szervek a népgazdaság-szintű gazdaságpolitika részeként számon tartanak.

A fentiekre tekintettel, valamint arra, hogy az erdők alapfunkciói — nevezetesen a termelési, a környezetvédelmi, a szociális feladatok —, továbbá fejlesztési céljai nem változnak, a népgazdaság igénye pedig találkozik elgondolásainkkal, az erdészeti politikánkban a stabilitás tartalmi jegyei a meghatározók. Ezek közül a következők emelhetők ki:

- Biztosítjuk a hazai faalapanyag-ellátást és kielégítjük a lakosság elsődleges szükségleteit. Az építőipar, az épületasztalos-ipar, a bútoripar, a bányászat igénye részben szocialista importból, részben hazai termelésből lényegében biztosítható. A fatermékek tőkés exportja tendencia jelleggel nő.
- Tovább bővítjük az erdővagyonot. Ismeretes, hogy valamennyi véghasználati területet felújítjuk, sőt ötvenként 30—50 ezer ha új erdőt telepítünk. A fakitermelés — az állománygazdálkodási tervi lehetőség aktuális szintjén — jelentősen alatta marad az élőfakészlet növekedésének. Mind a felújításokban, mind az új erdőtelepítésekben egyre nagyobb részarányt képviselnek a nemesített szaporítóanyagok és a gyorsan növő fafajok. 1981-ben 8600 hektárral, 1982-ben közel 5000 hektárral bővítettük az erdőterületet és 1983-ban is mintegy 6000 hektár új erdő telepítésével számolunk.
- Tovább vezéreljük az erdőgazdálkodást az intenzifikálás útján. Erdészeti tudományunk jelentős eredményeket ért el egyes fafajoknak és fajtáknak

a nemesítésében. Ezt a potenciált gazdaságaink ma még teljes egészében nem használták ki. Úgy véljük, hogy a tudomány az intenzív fafajok nemesítésében, elterjesztésében új eredmények előtt áll. Amennyiben ezek megvalósulnak, úgy az intenzifikálás biológiai oldala és technikai rendszere a tudomány részéről adottá válik.

Ez a helyzet új megoldások elé állítja az erdőgazdálkodást irányítókat, nevezetesen: a fafajoknak és a fafajtáknak a hagyományosan kialakult termelési rendszereit az erdőterület nagyobb részén továbbra is fenn fogják tartani, egyetértésben a botanikusokkal és ökológusokkal. Ugyanakkor bizonyos feltételek között egyre nagyobb teret és védelmet kell biztosítani azoknak a vállalkozóknak, akik az erdőgazdálkodás hagyományos ritusait mellőzik, és intenzív termesztési és védelmi rendszerbe foglalt gyors rotációjú fatermesztést és fahasználatot valósítanak meg. Mindkét rendszer természetesen a termőhelyi feltételek optimális kihasználására épül, figyelembe veszi azt az ökonómiai szabályt, hogy a biológiai forgó lerövidítése adja — tartamosan is — a nagyobb gazdasági előnyt.

- Eleget kell tenni a társadalom igényeinek a környezetvédelmi, szociális rendeltetésű fásítások, erdősítések létesítésére, fenntartására és hasznosítására. Az ilyen célú társadalmi jelentőségű erdők állami, a helyi jelentőségű erdők helyi jellegű vezérlése kívánatos.
- Az erdészeti politika ökonómiai realizálásánál továbbra is azt az elvet kell követni, hogy a világpiacon alakuló árszínvonal (nem különben jövedelem) legyen irányadó a gazdasági célú hazai fatermesztésben és fahasználatban. Ezáltal a közép-európai környezetben — noha a hazai fafajválaszték a termőhely-potenciál nem kedvezőbb a versenytársakénál —, fagazdaságunk jelenleg és a jövőben is kielégítő fejlődést tud folyamatosan felmutatni. Ismeretes, hogy jelenleg az erdőgazdasági termékeknek mintegy 60 százaléka a fenti elvek alapján vezérelt, és 40 százaléka pedig nem tartozik még az úgynevezett kompetitív árelv érvényesülési körébe, noha ez a 40 százalék — amely energia célra termelődik — pontosan arra volna hivatva, hogy az import energiát elsősorban import olajat kiváltó, olajár-követő legyen.
- Az erdészeti politika fontos követelménye, hogy jónak minősíthető munkás, technikus és mérnök kollektívánk szakmai képzettségét és szakmai intelligenciáját tovább növelve, sokoldalúbban képzett, minőségében új, technikával felszerelt munkás- és mérnök gárdával az erdőgazdálkodást hatékonyabb pályára vezérelje.
- Az erdőgazdálkodási ágazat társadalmi tiszta jövedelme évek óta a termelési érték 20%-a körüli alakul. A fagazdaság egészében ez több milliárd forintot jelent. Termékeink exportgazdasága kedvező. Fajlagos import- és energiafelhasználása viszonylag csekély.

Mindezek azt mutatják, hogy **erdészeti politikánk átértékelésére nincs szükség, viszont egyes elemeinek az adott történelmi-társadalmi körülmények közé történő beillesztése folyamatos követelmény.**

Szólni kell a *fával kapcsolatos iparpolitikánkról* is az elsődleges faipar területén.

A *fűrészipar* területén kialakult termelő kapacitások elégségesek, sőt a mai időszakban kihasználatlanok. Oka az import fenyő-gömbfa hiány, a lombos fűrészáru termékek iránti csökkent kereslet. Fűrésziparunk továbbfejlesztése és ezáltal a vállalati fennmaradás, növekedés csak a fűrészáru céltermékké történő „nemesítése” útján lehetséges. Itt kell rámutatni például a jelentős

mennyiséget képviselő akác hasznosítására is. Többek között a szárított, ragasztott, tömbösített szerkezetek építőipari alkalmazása — amely versenyképes lehet bizonyos körülmények között a vasbeton szerkezetekkel — még várat magára. Új távlatot nyithat szállító, kiszolgáló termékelemek és alkatrészek, építőipari, épületasztalos- és bútorigipari rész- és késztermékek, továbbá szerkezetek korszerű gyártásbavétele. Univerzális és célgépek serege szolgálhatja a faipari fejlesztést, mondhatnám minőségi megújulást.

A faipari politikánk hosszú távú meghatározója, hogy az elsődleges faipar fő szerkezeti arányai mindinkább a gyenge minőségű faanyagok, faipari hulladékok hasznosítására is képes modern iparágak javára tolnódnak el. Ennek fontos állomása, hogy 1982—83-ban a korábbi rekonstrukciók, fejlesztések nyomán a hazai *lap- és lemezipar* — az enyvezett lemez kivételével — biztosítani képes a hazai ellátást. *Parkettagyártásunk* azonban tartós értékesítési gondal küzd.

Faiparunk a következő években a hazai ellátás gondja mellett kényszerítő erővel hat a más ágazatok által igényelt importtermék kiváltás, valamint az exportpiac fenntartás-bővítés feladata. A nemzetközi piacon való részvétel elengedhetetlen, kulcsa a termék- és gyártmányszerkezet fejlesztésének.

Külön kell szólni a faipar 1983. évi fejlesztési lehetőségeiről. A lehetőségek valóban szűkösek, de a műszaki színvonal fenntartása, vagy az átgondolt fejlesztést segítő gépberuházások megvalósítása nem nélkülözhető.

Mérlegre kell tenni 1983-ban a hosszabb távú faipari fejlesztési elképzeléseket: az enyvezett lemezgyártó kapacitások bővítését, a CK-lapgyártó kapacitás fejlesztését, a forgácslapgyártó kapacitások rekonstrukcióját, közte az OSB forgácslapgyártás megteremtését.

II.

„A cselekvés központjába a külgazdasági egyensúly megteremtését kell állítanunk.”

Közismert, hogy a hazai fenyőcentrikus felhasználási struktúra faigényeinek kielégítése csak jelentős import útján lehetséges. Az utóbbi évek során egyre bizonytalanabbá váltak a faanyagok importlehetőségei. Legnagyobb szállítónk, a Szovjetunió nagy erőfeszítések árán is az igényelt faanyag 75—80%-át tudja biztosítani. A tőkés faanyag importot a devizahiány korlátozza. Ezért az import faanyagok kiváltására, helyettesítésére sok gyakorlati intézkedés történt és VII. ötéves tervünk ipari fejlesztési koncepciója a további faimport helyettesítésére épül. 1982-ben 11 millió \$ értékű fenyőimport megtakarítására került sor, s további intézkedéseket teszünk az import talpfa, import cellulóz hazai faanyaggal történő helyettesítésére is. Emellett jelentős, az elmúlt évek során átlagosan 70 millió \$ értékű fa és fatermék exportjára került sor. 1982. évben az előző évi teljesítéssel azonos szintű export-teljesítés várható.

Az erdőgazdálkodás és elsődleges faipar gép-, alkatrész- és anyagigénye évi 11—12 millió \$ értéket képvisel.

Az *export—import* számsorok bizonyítják, hogy fagazdasági ágazatunk külgazdasági tevékenysége vitathatatlanul pozitív megítélésű. Bár vállalatunk elismerésre méltó eredményeket értek el — figyelemmel arra is, hogy valamenyny fagazdasági vállalatunk export tevékenységet folytat — nem lehetünk elégedettek. Erőforrásaink 15—20%-kal nagyobb export-faanyag előállítására képesek. Termékválaszték, minőség, kissereltség, szállítási pontosság, megfelelő technika és technológia hiánya, a piacszerzés elégtelensége, továbbá a ter-

mékek bizonyos ökonomiai elhelyezkedése, egy-egy akadály a lehetőségek jobb kihasználásának.

Továbbra is akarjuk, hogy valamennyi vállalat az exportpiacon megjelenjen, mert csak ezáltal biztosítható a vállalatok műszaki fejlesztése, az egyre korszerűbb termékek köre. A piactól való távolság, a szállítási költségek növekedése miatt egyes vállalatokat nehéz helyzetbe hoz a versenyképes ár, de áldozatuk, ha együttjár műszaki megújulással, nem lesz hiábavaló.

Az ágazat elsődleges kötelességének tartja, hogy a külpiazi tevékenységében eddigi megkülönböztetett és elismert pozícióit megtartsa.

III.

„A jó közszellem eredményesebbé teszi munkánkat, fokozza a sikereket, segíti a gondok leküzdését, az előrehaladást.”

A vállalati pénzügy-politikánk arra az elvre épül, hogy gazdasági szabályozó rendszerünk minden vállalatnak biztosítja a kisebb-nagyobb mértékű bővített újratermelés lehetőségét. Valamennyi vállalat gazdálkodása, ha erőforrásait jól hasznosítja, ha a vállalatban belüli szervezetsége az átlagos szívonalat meghaladja, csak eredményes lehet. Az elmúlt négy év során, beleértve 1982. évet is, nem volt veszteséges vállalata az ágazatnak. A gépesítés fejlődött, a munkaerő stabilizálódott, a személyi jövedelmek évi nyolc százalékot meghaladó mértéke mellett. A vezetési és szervezeti rendszerek stabilizálódtak.

Az utóbbi évben azonban a külpiazi helyzet és a szabályozó változás hatásai a vállalati erőfeszítések megsokszorozódását követelték. Elsősorban ez az erőfeszítés — 1982. évben a fagazdasági ágazat egészében — a mintegy kettő milliárd forintos nyereség forrása.

Az 1983. év a gazdasági munka vitelének nagyon nehéz éve. Csak az eladható termékek termelése indokolt. Jó néhány vállalat már 1982-ben is csak nehéz áldozat árán érte el — az erdőgazdálkodásban jó néhány helyen permanens vágáscserékkel, a faiparban napokon belüli új termékek gyártására történő átállás útján —, hogy a piacon tudott maradni, a dolgozókat foglalkoztatni tudta és némi nyereségre is szert tett. Ez a helyzet 1983-ban sem változik.

A nagy erőfeszítések ellenére a vállalatok erőforrásaik hasznosítása és hatékonysága, nem különben a vállalati nyereség nagysága szempontjából tovább differenciálódnak:

- A piacképes termékeket előállító, a piachoz közel eső termelő vállalatok további prosperitása biztosított. Ha termékeik egybeesnek a tőkés piacon értékesíthető, vagy a tőkés importot kiváltó termékrenddel, abban az esetben náluk további műszaki fejlesztések, befektetések létesítése indokolt. Ha vállalatban belül a további befektetések nem indokoltak, akkor utat kell nyitni más vállalatok, területek felé irányuló integrációknak.
- A közepes teljesítményre képes szervezetek viszonylag alacsony felhalmozása saját erőforrásaik kisebb mértékű fejlesztésére ad lehetőséget. Több szervezet közös fejlesztése műszaki megújulást és nagyobb hatékonyságot biztosíthat. Ezért van ma létjogosultsága a *vállalatközi szervezeteknek*.
- A vállalatok egy része visszafogott termeléssel, a termelőkapacitások részleges üzemeltetésével, kényszerű (és nem okszerű) takarékossgal tud veszteség nélkül piacon maradni. E szervezetek közül csak azok tudnak gyorsan megújulni, amelyek személyi állománya, vezetése különleges terméket, kivételezett piaci helyzetet, vagy nagy hatékonyságú szervezési intézkedéseket teremt.

Az 1983. év mégsem a kapkodás, a mindent átalakítás éve. A gazdasági élet kemény törvénye, hogy amely szervezet az elmúlt ún. bő években nem újult meg, elmulasztotta karbantartási, műszaki fejlesztési, képzési, technológiákat megújító tevékenységét, most kénytelen elviselni az alacsonyabb hatékonyságú, kevésbé jövedelmező termelés következményeit. Átvizsgálva vállalataink lehetőségeit, arra a megállapításra juthatunk, hogy valamennyi vállalat részére van megújulási lehetőség.

A megoldás sokrétű, mégis úgy tartják, hogy a megújulás lehetősége ma alapvetően a vállalati szférában kereshető: Az *első kérdés* — jó-e a vállalati stratégia? Ha a régi célkitűzések helyett újak kitűzése indokolt, akkor azokhoz kell igazítani az erőforrásokat. A *második kérdés* — energia, anyag- és munkaidő takarékosak-e a technológiák? A takarékoság nem öncélú célkitűzés, hanem a gazdálkodás állandó eleme és a technológiák szerves része. A *harmadik kérdés* — mire elegendők, kellene-e és hogyan bővíthetők a vállalati erőforrások?

A vállalati erőforrások közül a *legfontosabbak egyike a vállalat belső mechanizmusának megújítása*. A feladat érdekében

- *javítani kell a döntési rendszert*; a jogok, kötelességek és feltételek együttesét, növelve tovább a vállalatban belüli gyárak, gyáregységek, üzemek, erdészetek önállóságát.
- *javítani kell az érdekeltségi rendszert* — elsősorban és kiemelkedően a termelő egységekben.
- *vizsgálat alá kell helyezni a szervezeti rendszert*, amely nem elsődleges, de jelentős tényezője a vállalat belső mechanizmusának. Törekedni kell a termelő szervezetek stabilitására, és a vállalati központokban olyan új szervezetek kialakítására, amelyek a műszaki-technikai fejlesztést, a piacszervezetést stb. segítik elő, vele egyidejűleg leépítve, illetve a vállalatban belüli egységekhez letelepítve az operatív intézkedő szervezeti egységeket. Mindezek alapvetően a nagy területen szétszórta, a vállalati központoktól távol eső, kellő információs hálózattal nem rendelkező vállalatokra érvényesek. Ott, ahol a termelés koncentrált, az információs sebesség nagy, más elvek alkalmazása hatékony.

A vállalati belső mechanizmus korszerűsítésének célja olyan feltételek teremtése is, hogy a vezetők minden szinten vállalni tudják és vállalják a döntéseikkel járó felelősséget és kockázatot. Kudarok is lehetségesek, de ezek kockázatainak meg kell térülni a sikerekből.

Hivatali szinten az irányítás szervezeti rendszerében továbbra is azok az elemek lesznek a meghatározók, amelyek a népgazdasági elvárások, a belföldi ellátás, a külpiaci egyensúly feltételrendszerét biztosítják a vállalatok számára, a célok meghatározása, az erőforrások megteremtése és felhasználása, a műszaki fejlesztés, a kutatás- és oktatás, a szervezés, a káderek felkészítése, a munkás kollektívák megtartása, szakmai képzettségük fejlesztése útján.

Valamennyi erdőgazdasági és faipari, oktató-kutató, fejlesztő, vállalkozó és szolgáltató, irányító és társadalmi szervezetünkben a legnagyobb értéke az emberi tényezőknek van; az egységes szemlélet, az alkotó cselekvés, a hozzáértés, a felelősség, a szervezethez, a rend és fegyelem, mindaddig is, a jövőben is kollektívánk jellemzője marad. A nehézségekben újjákovácsolt vállalati szervezetek teremtik meg az alapját egy dinamikusabb ágazati fejlődés feltételeinek.